

ผลงานศิลป์

❁ ผสานศิลป์

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานสกุลช่างเมืองเพชรจังหวัดเพชรบุรี เป็นเมืองแห่งช่างศิลป์ที่สืบทอดกันมาช้านาน มีรูปแบบเอกลักษณ์เฉพาะตัว เป็น “สกุลช่างเมืองเพชร” ที่สร้างสรรค์ผลงานไว้มากมาย รวมทั้งมีส่วนร่วมในงานพระราชพิธีสำคัญ ๆ ของประเทศมาโดยตลอด ในด้านของการถ่ายทอดความรู้ของช่าง มักเป็นไปตามรูปแบบในอดีต คือมักเป็นการถ่ายทอดจากบุคคลสู่บุคคลในครอบครัวเดียวกันจากพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย สู้รุ่นลูก รุ่นหลาน การประกอบอาชีพช่าง มักจะรับทำในงานที่ตนเองชำนาญ หรือเจ้าของงานจะเลือกช่างที่มีความชำนาญเฉพาะด้านมาทำ จึงกลายเป็นว่าสกุลช่างมีความชำนาญในด้านนั้นหรือแขนงนั้น ๆ เช่น ของเมืองเพชรบุรีจึงถูกเรียกว่า “สกุลช่างเมืองเพชร” มากกว่าที่จะเรียกว่า “ช่างสิบหมู่” เหมือนที่อื่น ๆ เพราะแต่ละช่างจะมีความเชี่ยวชาญที่ต่างกัันนั่นเอง งานสกุลช่างเมืองเพชรที่มีมาแต่โบราณและยังคงอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วย

๑. งานปูนปั้น ตามรูปแบบของช่างเพชรบุรี นิยมทำร่วมกับ การลงรักปิดทองและประดับกระจก ดูแล้วมีความแข็งแรงทนทาน ไม่หัดตัวมีลายเด่นช่วยเสริมให้งานประกอบปูนปั้นเด่นยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่เป็นงานที่เกี่ยวข้องในพุทธศาสนา ทำให้ช่างปูนปั้นมีผลงานปรากฏตามวัดต่าง ๆ

งานปูนปั้น (ช่างทองร่วง เอ็มโอบฐ)

ที่มา : พิพิธภัณฑ์เพชรบุรี : ภูมิศิลปกรรม เล่มที่ ๗, ๒๕๕๘

๒. งานลายรดน้ำ รวมอยู่ในหมู่ช่างรักอันเป็นช่างหนึ่งในงานช่างสิบหมู่ ตกแต่งเครื่องใช้ เครื่องประดับ โดยการเขียนลวดลายและรูปภาพด้วยวิธีการปิดทองรดน้ำ งานที่นิยมใช้ลายรดน้ำ ได้แก่ ตู้พระไตรปิฎก ตู้พระธรรม บานประตูหน้าต่าง

งานลายรดน้ำ (ช่างธานินทร์ ชื่นใจ)

ที่มา : พื้นภูมิเพชรบุรี : ภูมิศิลปกรรม เล่มที่ ๗, ๒๕๕๘

๓. งานลงรักปิดทองประดับกระจก พบเห็นได้ทั่วไปเป็นการประดับ ตกแต่งสิ่งของ และส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม เช่น ช่อฟ้า ใบระกา ธรรมาสัน คันทวย ฐานพระ บานประตู และฐานพระประธานในอุโบสถเกือบทุกวัด

การประดับกระจก-ช่างวิเชียร เกาพันธ์ และช่างเกรียงศักดิ์ เกาพันธ์

ที่มา : Think Cafe' มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ถ่ายภาพ : สวัสดิ์ อูราททธิ

๔. งานจิตรกรรม ส่วนใหญ่เป็นจิตรกรรมฝาผนังที่ต่อเนื่องมาจากสมัยอยุธยาตอนปลายและรัตนโกสินทร์ตอนต้น ปรากฏอยู่ตามอุโบสถเกือบทุกวัด เช่น วัดมหาธาตุวรวิหาร ฝีมือขรัวอินโข่ง เป็นต้น

งานจิตรกรรมฝาผนังพระวิหารหลวง

วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี

(นายพิณ อินฟ้าแสง นายเลิศ พ่วงพระเดช

และนายหวน ตาลวันนา)

ที่มา : พันภูมิเพชรบุรี : ภูมิศิลปกรรม เล่มที่ ๗, ๒๕๕๘

๕. งานช่างทอง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มช่างทองรูปพรรณที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งสร้อยคอ สร้อยข้อมือ แหวน ตุ้มหู ทองรูปพรรณของช่างทองเมืองเพชรบุรีเป็นงานศิลปะที่มีความละเอียด งดงาม และมีความสมบูรณ์ในการใช้สอย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่ควรดำรงรักษาและสืบทอด ตลอดจนประยุกต์ใช้ในอนาคต

งานช่างทอง สร้อยข้อมือ (ช่างเนือง แผงสีคำ)

ที่มา : พันภูมิเพชรบุรี : ภูมิศิลปกรรม เล่มที่ ๗, ๒๕๕๘

๖. งานแทงหยวก เป็นศิลปะการแทงหยวกชั้นแนวหน้าของประเทศไทย เพราะคนเพชรบุรีนิยมสร้างเมรุลอยสำหรับใช้เผาศพซึ่งมีธรรมเนียมแตกต่างไปจากที่อื่น โดยเฉพาะการตั้งเมรุที่คล้ายพิธีหลวง

งานแทงหยวก เป็นงานอีกแขนงหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรีหรือเกิดจากภูมิปัญญาที่นำหยวกหรือกาบของต้นกล้วย มาเขียนลาย ผูกลาย เป็นลายไทยแล้วนำมาสลักฉลุหรือแทงด้วยมีดเป็นลวดลายต่างๆ เช่น ลายกระจังพื้นหนึ่ง หรือลายพื้นปลา ลายกระจังพื้นสาม หรือลายบัวคว่ำ บัวหงาย ลายน่องสิงห์ ลายกนก เป็นต้น

งานแทงหยวก ตกแต่งเชิงตะกอน (ช่างประสม สุธุทธิ)
ที่มา : พื้นภูมิเพชรบุรี : ภูมิศิลปกรรม เล่มที่ ๗, ๒๕๕๘

๗. งานตอกกระดาศ เป็นลวดลายมีทั้งลายไทย รูปสัตว์ในวรรณคดี สิบสองนักษัตร หรือลายประดิษฐ์อย่างอื่นตามต้องการ ใช้สำหรับประดับหรือตกแต่งสถานที่หรือเครื่องมือเครื่องใช้ งานตอกกระดาศสามารถพบเห็นได้ เฉพาะงานศพหรืองานบุญเท่านั้น

งานตอกกระดาศ- (ช่างพิทยา เทพอักษร)

ที่มา : Think Cafe' มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ถ่ายภาพ : สวัสดิ์ อูราฤทธิ์

๘. งานจำหลักหนังใหญ่ เป็นการฉลุลายบนหนังวัวหรือหนังควายที่ชุบขนหรือฟอกหนังตากแห้งดีแล้วให้ เป็นรูปตัวละครในวรรณคดี หนังใหญ่เมืองเพชรมีชื่อเสียงโด่งดังในสมัยรัชกาลที่ ๕ แต่ปัจจุบันตัวหนังใหญ่เหลือเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ วัดพลับพลาชัยเพียงไม่กี่ตัว

มังกรกัณฑ์หนังใหญ่วัดพลับ (หลวงพ่อดุทธิ วัดพลับพลาชัย)
ที่มา : พันภูมิเพชรบุรี : ภูมิศิลปกรรม เล่มที่ ๗, ๒๕๕๘

๙. งานแกะสลักไม้ มักสลักลวดลายประดับอาคาร เช่น ลวดลายหน้าบัน คันทวย ซ่อฟ้า ใบระกา บานประตู ธรรมาสน์ งานแกะสลักไม้ที่ขึ้นชื่อที่สุดคืองานแกะสลักไม้ประตูกาลาการเปรียญวัดใหญ่สุวรรณาราม วรวิหาร ฝีมือช่างสมัยกรุงศรีอยุธยา

งานแกะสลักไม้ ธรรมาสน์วัดบ่อม
ที่มา : พันภูมิเพชรบุรี : ภูมิศิลปกรรม เล่มที่ ๗, ๒๕๕๘

๑๐. งานปั้นหัวโขน หัวละคร ส่วนใหญ่จะเป็นหัวละครที่เป็นตัวเอกในวรรณคดีต่าง ๆ

การปั้นหัวโขนหัวละคร (ช่างสุภาพ พันธุ์ศิริ)

ที่มา : พิพิธภัณฑ์เพชรมณี : ภูมิศิลปกรรม เล่มที่ ๗, ๒๕๕๘

๑๑. งานปั้นหัวสัตว์ เป็นการนำเอาส่วนที่เป็นเขาของวัว ควาย แก้งหรือกวางที่เสียชีวิตแล้วมาติดเข้ากับหัวที่ปั้นขึ้น ประดับฝาผนังวัด บ้านเรือน หรือทำขึ้นเพื่อระลึกถึง หรือแสดงความผูกพันที่มีต่อสัตว์เลี้ยง พบเห็นได้ทั่วไปเกือบทุกวัดในเพชรบุรี ปัจจุบันมีการประยุกต์งานปั้นหัวสัตว์เป็นปั้นสัตว์ทั้งตัวเสมือนจริง

งานปั้นหัวสัตว์ (ช่างอรุณ ชื่นอารมณ)

ที่มา : พิพิธภัณฑ์เพชรมณี : ภูมิศิลปกรรม เล่มที่ ๗, ๒๕๕๘

๑๒. งานฉลุสายผึ้งไม้มุก เป็นการฉลุสายที่ไม้มุก แล้วนำไปฝังหรือยึดติดกับผนังเสาอาคาร และเฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ

ฉลุสายผึ้งไม้มุก-ช่างนิยม ราชเจริญ และช่างเกษม ราชเจริญ

ที่มา : Think Cafe' มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ถ่ายภาพ : สวัสดิ์ อูราฤทธิ์

ทศพิธราชธรรม : หัตถศิลป์ถิ่นพริบพรี

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระปฐมบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ และตลอดระยะเวลา ๗๐ ปี ที่ทรงครองราชย์เป็นที่ประจักษ์ชัดในหัวใจของปวงชนชาวไทยทุกคน ที่พระองค์ทรงประพฤติตามพระราชจริยวัตร ด้วยราชธรรม ๑๐ ประการ ได้แก่ ทาน ศีล บริจาค ความซื่อตรง ความอ่อนโยน ความเพียร ความไม่โกรธ ความไม่เบียดเบียน ความอดทน และความยุติธรรม เป็นที่ประจักษ์ด้วยพระราชมณเฑียรสถานอันงามน่ายตา โดยเนเพาะโครงการพระราชดำริ ๔,๐๐๐ กว่าโครงการ ที่ทรงอุทิศทุ่มเทเพื่อประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทยอย่างแท้จริงตลอดมา

และเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ว่า “เราจะสืบสาน รักษา ต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุข แห่งอาณาราษฎร์ตลอดไป”

นับเป็นบุญของปวงชนชาวไทยที่อยู่เย็นเป็นสุขสงบ ร่มเย็นตลอดมา ด้วยพระราชจริยวัตรของพระมหากษัตริย์จักรีวงศ์ที่ทรงยึดมั่นในทศพิธราชธรรม

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้จัดตั้ง สถาบันช่างเมืองเพชรและศิลปะร่วมสมัย เพื่อเป็นอาคารปฏิบัติการด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ศิลปะและการออกแบบ ดนตรีไทย ดนตรีสากล นาฏศิลป์ และสถาปัตยกรรม โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ เป็นศูนย์ปฏิบัติการและศูนย์การเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับช่างสิบหมู่ที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี “เมืองแห่งศิลปวัฒนธรรม”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนาะ กลิ่นงาม อธิการบดีและขามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สำนักในพระมหากรุณาธิคุณ และเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์จักรีวงศ์ และเนื่องในโอกาสมหามงคลพิธีบรมราชาภิเษก รัชกาลที่ ๑๐ จึงได้ดำเนิน “โครงการศูนย์เรียนรู้เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ด้วยฝีมือช่างชั้นเอกเมืองเพชรบุรี” โดยสร้างผลงานปูนปั้นจากช่างฝีมือเอกเมืองเพชร จำนวน ๑๑ ท่าน ร้อยเรียงพระราชธรรมตามทศพิธราชธรรม ๑๐ ประการ ที่ทรงเป็นธรรมราชาและพุทธทศกษัตริย์ โดยช่างปูนปั้นเมืองเพชร ดังนี้

๑. ทาน (ทาน) โดย ช่างสาโรจน์ บุญประเสริฐ
ทาน (การทำทาน) คือ การให้ทรัพย์สินสิ่งของ

แนวความคิด

การให้ทานเป็นการสั่งสมบารมีอย่างหนึ่ง ดังเช่น พระแม่ธรณีทรงแสดงปาฏิหาริย์ให้เหล่ายักษ์มารได้เห็นเพื่อเป็นสักขีพยานต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระองค์ท่านได้เคยปฏิบัติมาหลายร้อยชาติ เจกเช่นเดียวกับพระมหากษัตริย์ของทุกๆ พระองค์ในอดีตกาลของไทยเราตลอดมาที่ทรงมีทศบามีธรรม ๑๐ ประการ โดยการให้ “ทาน” เป็นลำดับสำคัญเพื่อที่จะให้ทวยราษฎร์ได้พ้นจากความทุกข์และความร่ำเย็นเป็นสุข ตั้งองค์พระมหากษัตริย์

รายละเอียดคุณลักษณะ

๑. ถอดพิมพ์จากโครงเหล็กผูกขึ้นรูปปูนปั้น
๒. โกลนด้วยปูนซีเมนต์เป็นตัวยึดติดกับเหล็ก
๓. ปั้นด้วยดินปูนปั้นสูตรเพชรบุรีทั้งตัว/ชิ้นงาน
ขนาด สูง ๒๕๐ ซม. กว้าง ๑๐๐ ซม. ทับลงบนปูนซีเมนต์
๔. ตกแต่งลวดลายด้วยปูนสูตรเพชรบุรีทั้งตัว
ด้วยเอกลักษณ์งานฝีมือของแต่ละบุคคล
๕. ไม่มีการทา/ฉาบ หรือ เคลือบสี

ทาน (ทาน) โดย ช่างสาโรจน์ บุญประเสริฐ
ถ่ายภาพ : สวัสดิ์ อูราฤทธิ์

๒. ศิล (สีล) โดย ช่างชัชวาลย์ สหัสสพาศน์
 สีล (การรักษาสีล) คือ ความประพฤติที่ดีงาม

แนวความคิด

ชีวิตมนุษย์ย่อมมีสองด้านทั้งด้านดีและไม่ดี ด้านมืดและสว่างเพียงแต่ว่าตนเองจะเปิดเผยด้านใดออกมาในชีวิตของคนคนหนึ่ง มีโอกาสพบมุมมืดและสว่างกันทุกคน ผู้มีศีลย่อมยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต จึงสามารถปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลัง

ข้าพเจ้าจึงได้แรงบันดาลใจจากพระบรมราโชวาทแก่ผู้สำเร็จการศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ณ สวนอัมพร วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๕ ตอนหนึ่งว่า “การทำความดีนั้นทำยากและเห็นผลช้า แต่ก็จำเป็นต้องทำ เพราะหาไม่ความชั่วซึ่งทำได้ง่ายจะเข้ามาแทนที่ และจะพอกพูนขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่ทันรู้สึกตัว แต่ละคนจึงต้องตั้งใจและเพียรพยายามให้สุดกำลัง”

รายละเอียดคุณลักษณะ

๑. ถอดพิมพ์จากโครงเหล็กผูกขึ้นรูปปูนปั้น
 ๒. โกลนด้วยปูนซีเมนต์เป็นตัวยึดติดกับเหล็ก
 ๓. ปั้นด้วยดินปูนปั้นสูตรเพชรบุรีทั้งตัว/ชิ้นงาน
- ขนาด สูง ๒๒๐ ซม. กว้าง ๑๐๐ ซม. ทับลงบนปูนซีเมนต์
๔. ตกแต่งลวดลายด้วยปูนสูตรเพชรบุรีทั้งตัวด้วยเอกลักษณ์งานฝีมือของแต่ละบุคคล
 ๕. ไม่มีการทา/ฉาบ หรือ เคลือบสี

ศิล (สีล) โดย ช่างชัชวาลย์ สหัสสพาศน์
 ถ่ายภาพ : สวัสดิ์ อูราฤทธิ์

๓. บริจาค (บริจาค) โดย ช่างภาพพัฒนา วิบูลย์รุ่งเรือง
บริจาค (บริจาค) คือ ความเสียสละ

แนวความคิด

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ เปรียบเสมือนดั่งพระโพธิสัตว์ที่ได้พระราชทานโครงการพระราชดำริมากกว่า ๔,๐๐๐โครงการ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องน้ำมากกว่า ๓,๐๐๐โครงการ ข้าพเจ้าจึงได้นำรูปพระโพธิสัตว์หลังน้ำทิพย์ เพื่อสื่อให้เห็นถึงการให้โครงการพระราชดำริที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ได้ให้กับปวงชนชาวไทย ส่วนช้างกับวัวที่หมอบอยู่เคียงข้างเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นประเทศเกษตรกรรม

รายละเอียดคุณลักษณะ

๑. ถอดพิมพ์จากโครงเหล็กผูกขึ้นรูปปูนปั้น
๒. โกลนด้วยปูนซีเมนต์เป็นตัวยึดติดกับเหล็ก
๓. ปั้นด้วยดินปูนปั้นสูตรเพชรบุรีทั้งตัว/ชิ้นงาน
ขนาด สูง ๒๒๐ ซม. กว้าง ๘๐ ซม. หนักลงบนปูนซีเมนต์
๔. ตกแต่งลวดลายด้วยปูนสูตรเพชรบุรีทั้งตัว
ด้วยเอกลักษณ์งานฝีมือของแต่ละบุคคล
๕. ไม่มีการทา/ฉาบ หรือ เคลือบสี

บริจาค (บริจาค) โดย ช่างภาพพัฒนา วิบูลย์รุ่งเรือง
ถ่ายภาพ : นฤนาท ไม้แก้ว

๔. ความซื่อตรง (อาชชว) โดย ช่างเอกลักษณ์ มิตรริน

อาชชว(ความซื่อตรง) คือ การสุจริตต่อหน้าที่การงานของตนต่อมิตรสหาย ต่อองค์กร

แนวความคิด

พระราชพิธีตีม่านน้ำพิพัฒน์สัตยา เป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ที่พระมหากษัตริย์ทรงกระทำมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา เพื่อบ่งบอกถึงความซื่อสัตย์และเป็นธรรมในการปกครองประชาราษฎร์ น้ำที่ใช้ในพระราชพิธีนำมาจากแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ ๑๐๘ แห่ง นำมาทำพิธีโดยพราหมณ์ พระราชพิธีตีม่านน้ำพิพัฒน์สัตยาเป็นการสาบานตนเพื่อแสดงถึงความซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และพระมหากษัตริย์ ทรงตีม่านน้ำพิพัฒน์สัตยาเพื่อบอกถึงการปกครองด้วยความซื่อสัตย์ ต่อไพร่ฟ้าประชาราษฎร์และ ๑ ในที่มาแห่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ ๑๐๘ แห่งที่นำมาใช้ในพระราชพิธีนี้ก็มีที่มาจากแม่น้ำเพชรบุรี โดยมีทำพิธีตักน้ำมงคลจากทำน้าวัดท่าไชยศิริ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

รายละเอียดคุณลักษณะ

๑. ถอดพิมพ์จากโครงเหล็กผูกขึ้นรูปปูนปั้น
๒. โกลนด้วยปูนซีเมนต์เป็นตัวยึดติดกับเหล็ก
๓. ปั้นด้วยดินปูนปั้นสูตรเพชรบุรีทั้งตัว/ชิ้นงาน ขนาดสูง ๒๕๐ ซม. กว้าง ๕๐ ซม. ทับลงบนปูนซีเมนต์
๔. ตกแต่งลวดลายด้วยปูนสูตรเพชรบุรีทั้งตัวด้วยเอกลักษณ์งานฝีมือของแต่ละบุคคล
๕. ไม่มีการทา/ฉาบ หรือ เคลือบสี

ความซื่อตรง (อาชชว) โดย ช่างเอกลักษณ์ มิตรริน
ถ่ายภาพ : สวัสดิ์ อูราฤทธิ์

๕. ความอ่อนโยน (มัททว) โดย ช่างสมบัติ พูลเกิด

มัททว(ความอ่อนโยน) คือ การมีอัธยาศัยอ่อนโยน

แนวความคิด

มัททวะ คือความอ่อนโยน ที่พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอัธยาศัยอ่อนโยน ละมุนละม่อม มีความอ่อนน้อม ไม่ถือพระองค์ด้วยความดีอัน ด้วยความรักต่อประชาชน ความอ่อนโยนและความเมตตา เมื่อมีผู้กราบบังคมทูล พระกรุณาด้วยเหตุผลของบัณฑิตก็ควรทรงฟังสดับตรับฟังโดยถ้อยถ้วน

รายละเอียดคุณลักษณะ

๑. ถอดพิมพ์จากโครงเหล็กผูกขึ้นรูปปูนปั้น
๒. โกลนด้วยปูนซีเมนต์เป็นตัวยึดติดกับเหล็ก
๓. ปั้นด้วยดินปูนปั้นสูตรเพชรบุรีทั้งตัว/ชิ้นงาน ขนาด สูง ๒๒๐ ซม. กว้าง ๑๐๐ ซม. ทับลงบนปูนซีเมนต์
๔. ตกแต่งลวดลายด้วยปูนสูตรเพชรบุรีทั้งตัว ด้วยเอกลักษณ์งานฝีมือของแต่ละบุคคล
๕. ไม่มีการทำ/ฉาบ หรือ เคลือบสี

ความอ่อนโยน (มัททว) โดย ช่างสมบัติ พูลเกิด
ถ่ายภาพ : สวัสดิ์ อุราฤทธิ์

๖. ความเพียร (ตป) โดย ช่างภิญโญ บุญเกิด
ตป (ความประพฤติดบะ) คือ เฉากิเลสตัณหา

แนวความคิด

การบำเพ็ญตบะ นั้นทำให้หลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง
เปรียบประดุจพระมหากษัตริย์คุณของพระมหากษัตริย์ ที่ทรง
มุ่งมั่นทำประโยชน์ให้แก่ประชาราษฎร์และแผ่นดิน

รายละเอียดคุณลักษณะ

๑. ถอดพิมพ์จากโครงเหล็กผูกขึ้นรูปปูนปั้น
๒. โกลนด้วยปูนซีเมนต์เป็นตัวยึดติดกับเหล็ก
๓. ปั้นด้วยดินปูนปั้นสูตรเพชรบุรีทั้งตัว/ชิ้นงาน
ขนาด สูง ๒๐๐ ซม. กว้าง ๑๐๐ ซม. ทับลงบนปูนซีเมนต์
๔. ตกแต่งลวดลายด้วยปูนสูตรเพชรบุรีทั้งตัวด้วย
เอกลักษณ์งานฝีมือของแต่ละบุคคล
๕. ไม่มีการทา/ฉาบ หรือ เคลือบสี

ความเพียร (ตป) โดย ช่างภิญโญ บุญเกิด
ถ่ายภาพ : สวัสดิ์ อูราฤทธิ์

๗. ความไม่โกรธ (อกุโกธ) โดย ช่างสำรวย เอ็มโอบุญ
อกุโกธ (ความไม่โกรธ) คือ การไม่แสดงอาการโกรธ

แนวความคิด

ผู้ที่ไม่ปรุงแต่งสิ่งที่มีกระทบอารมณ์ของทวารทั้ง ๖ ได้จิตอยู่เป็นสุข เป็นผู้มีจิตสงบมีใจสะอาด เปรียบ
กับพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณและให้อภัยแก่ทุกคน

รายละเอียดคุณลักษณะ

๑. ถอดพิมพ์จากโครงเหล็กผูกขึ้นรูปปูนปั้น
๒. โกลนด้วยปูนซีเมนต์เป็นตัวยึดติดกับเหล็ก
๓. ปั้นด้วยดินปูนปั้นสูตรเพชรบุรีทั้งตัว/ชิ้นงาน
ขนาด สูง ๒๓๐ ซม. กว้าง ๗๐ ซม. ทับลงบนปูนซีเมนต์
๔. ตกแต่งลวดลายด้วยปูนสูตรเพชรบุรีทั้งตัว
ด้วยเอกลักษณ์งานฝีมือของแต่ละบุคคล
๕. ไม่มีการทา/ฉาบ หรือ เคลือบสี

ความไม่โกรธ (อกุโกธ) โดย ช่างสำรวย เอ็มโอบุญ
ถ่ายภาพ : นฤนาท ไม้แก้ว

๘. ความไม่เบียดเบียน (อวิหีสญจ) โดย ช่างสมเจต อินฉิม

อวิหีสญจ (ความไม่เบียดเบียน ช่มเหง) คือ การดำเนินชีวิตไปตามทางสายกลาง การผลิต การบริโภค ที่สมดุลโดยไม่เน้นประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ซึ่งนำไปสู่การแข่งขันแย่งชิงจนเป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น และทำลายสิ่งแวดล้อม

แนวความคิด

ทาส คือ การดำรงชีวิตที่ไม่มีอิสระไม่มีจุดหมายมีหน้าที่รับใช้เจ้านายโดยไม่มีค่าตอบแทน การเลิกทาส เปรียบเสมือนการได้รับอิสรภาพ ไม่ถูกเบียดเบียนจากคนชั้นสูงใช้ชีวิตได้ตามปกติอยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขสืบไป

รายละเอียดคุณลักษณะ

๑. ถอดพิมพ์จากโครงเหล็กผูกขึ้นรูปปูนปั้น
 ๒. โกลนด้วยปูนซีเมนต์เป็นตัวยึดติดกับเหล็ก
 ๓. ปั้นด้วยดินปูนปั้นสูตรเพชรบุรีทั้งตัว/ชิ้นงาน
- ขนาด สูง ๒๕๐ ซม. กว้าง ๑๐๐ ซม. ทับลงบนปูนซีเมนต์
๔. ตกแต่งลวดลายด้วยปูนสูตรเพชรบุรีทั้งตัว
- ด้วยเอกลักษณ์งานฝีมือของแต่ละบุคคล
๕. ไม่มีการทา/ฉาบ หรือ เคลือบสี

ความไม่เบียดเบียน (อวิหีสญจ) โดย ช่างสมเจต อินฉิม

ถ่ายภาพ : นฤนาท ไม้แก้ว

๙. ความอดทน (ขันติญจ) โดย ช่างเฉลิม พึ่งแดง

ขันติญจ (ความอดทนเข้มไม่ทอดถอย) คือ การรักษาปกติภาวะของตนไว้ได้ ไม่ว่าจะถูกกระทบกระทั่งด้วยสิ่งอันเป็นที่พึงปรารถนาหรือไม่พึงปรารถนาก็ตาม จะมีความมั่นคงหนักแน่นไม่หวั่นไหว

แนวความคิด

เทพอวตารยกหัตถขวาท้ามน้ำ หัตถซ้ายประทานให้พร ด้านขวาเป็นหนุมาน ด้านซ้ายเป็นครุฑแสดงถึงพระราชาที่มีทศพิธราชธรรม พร้อมด้วยจรียวัตร ๑๐ ประการ มีพระขันติเมตตากรุณาธิคุณ ปกครองราษฎร ด้วยคุณธรรมทุกประการในทศพิธราชธรรมทุกประการ พระราชาจึงเปรียบเสมือนสมมติเทพที่อวตารลงมาเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้ประชาชน

รายละเอียดคุณลักษณะ

๑. ถอดพิมพ์จากโครงเหล็กผูกขึ้นรูปปูนปั้น
๒. โกลนด้วยปูนซีเมนต์เป็นตัวยึดติดกับเหล็ก
๓. ปั้นด้วยดินปูนปั้นสูตรเพชรบุรีทั้งตัว/ชิ้นงาน

ขนาด สูง ๒๕๐ ซม. กว้าง ๑๐๐ ซม. ทับลงบนปูนซีเมนต์

๔. ตกแต่งลวดลายด้วยปูนสูตรเพชรบุรีทั้งตัวด้วยเอกลักษณ์งานฝีมือของแต่ละบุคคล
๕. ไม่มีการทำ/ฉาบ หรือ เคลือบสี

ความอดทน (ขันติญจ) โดย ช่างเฉลิม พึ่งแดง
ถ่ายภาพ : นฤนาท ไม้แก้ว

๑๐. ความยุติธรรม (อวิโรธน) โดย ช่างสมชาย บุญประเสริฐ

อวิโรธน (ความไม่คลาดธรรม) คือ ความหนักแน่น ถือความถูกต้อง เที่ยงธรรมเป็นหลัก

แนวความคิด

อวิโรทนัง คือ การวางใจให้หนักแน่น ในธรรม คงที่ ไม่มีความเอียงเอนไหวหวั่น แม้จะเป็นถ้อยคำที่ดีหรือร้าย ลาก ยศ ลักการะมีสติยึดมั่นในธรรมฯ

รายละเอียดคุณลักษณะ

๑. ถอดพิมพ์จากโครงเหล็กผูกขึ้นรูปปูนปั้น

๒. โกลนด้วยปูนซีเมนต์เป็นตัวยึดติดกับเหล็ก

๓. ปั้นด้วยดินปูนปั้นสูตรเพชรบุรีทั้งตัว/ชิ้นงาน

ขนาด สูง ๒๕๐ ซม. กว้าง ๑๐๐ ซม. ทับลงบนปูนซีเมนต์

๔. ตกแต่งลวดลายด้วยปูนสูตรเพชรบุรีทั้งตัว

ด้วยเอกลักษณ์งานฝีมือของแต่ละบุคคล

๕. ไม่มีการทา/ฉาบ หรือ เคลือบสี

ความยุติธรรม (อวิโรธน) โดย ช่างสมชาย บุญประเสริฐ

ถ่ายภาพ : นฤนาท ไม้แก้ว

๑๑. พุทธวงนะ โดย ช่างทองร่วง เอ็มโอบุญ และช่างสมชาย บุญประเสริฐ

พุทธวงนะ คือ คำพูดของพระพุทธเจ้า ซึ่งทรงจำรักษา(ธาวะติ) กันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล

แนวความคิด

พุทธพจน์ คำพูดของผู้ตรัสรู้ คำพูด คือ ตัวธรรมะ ที่ออกจากพระโอษฐ์เป็นสัจจะแผ่ไปได้โดยรอบปริมหณฑล ธรรมไม่มีที่ที่สิ้นสุด ผู้ใดไตร่ตรองเนื้อหาแห่งธรรมด้วยปัญญาญาณ เล่าเรียนธรรมเพื่อประโยชน์ใด ผู้นั้นย่อมได้ เสวยประโยชน์แห่งธรรมนั้นเพราะผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็น ตถาคต

รายละเอียดคุณลักษณะ

๑. ถอดพิมพ์จากโครงเหล็กผูกขึ้นรูปปูนปั้น
๒. โกลนด้วยปูนซีเมนต์เป็นตัวยึดติดกับเหล็ก
๓. ปั้นด้วยดินปูนปั้นสูตรเพชรบุรีทั้งตัว/ชิ้นงาน ขนาด สูง ๒๕๐ ซม. กว้าง ๑๐๐ ซม. ทับลงบนปูนซีเมนต์
๔. ตกแต่งลวดลายด้วยปูนสูตรเพชรบุรีทั้งตัว ด้วยเอกลักษณ์งานฝีมือของแต่ละบุคคล
๕. ไม่มีการทา/ฉาบ หรือ เคลือบสี

พุทธวงนะ โดย ช่างทองร่วง เอ็มโอบุญ
และช่างสมชาย บุญประเสริฐ
ถ่ายภาพ : สวัสดิ์ อูราฤทธิ์

การดำเนินงานสร้างสรรค์ของงานปูนปั้นดังกล่าว ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากทุกฝ่ายทุกภาคส่วน โดยเฉพาะช่างเมืองเพชร ได้มาร่วมประชุมวางแผนและเริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ และได้ดำเนินการปรับภูมิทัศน์เรียบร้อยแล้ว กำหนดจะทำพิธีเปิดอุทยานปูนปั้นทศพิศราชธรรมในโครงการ “ศูนย์เรียนรู้เพื่อเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ด้วยฝีมือช่างชั้นเอกเมืองเพชรบุรี” ในวันจันทร์ที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงขอเชิญชวนให้ทุกท่านมาเยี่ยมชม เพื่อร่วมกันเกิดพระเกียรติ ส่งเสริม สืบสาน และอนุรักษ์งานปูนปั้นฝีมือช่างเมืองเพชรที่วิจิตรงดงาม ให้คงคู่เมืองเพชรและเป็นสมบัติของชาติสืบไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รพีพรรณ เทียมเดช

๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๕

โดย นายสมชาย บุญประเสริฐ
ช่างปูนปั้นจังหวัดเพชรบุรี